

ประโยค ป.ธ. ๘
 แปล มครเป็นไทย
 สอบ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๑. ทิวธิ์ กมฺมภูจฺจัน สพฺพตฺถกกมฺมภูจฺจัน ปาริหาริกมฺมภูจฺจันณจ ๑
 ตตฺถ สพฺพตฺถกกมฺมภูจฺจัน นาม ภิกฺขุสงฺฆมาทีสุ เมตฺตา มรณสฺสตี จ ๑
 อสุภสฺสณฺณชาติปี เอเก ๑ กมฺมภูจฺจันิเกน หิ ภิกฺขุณา ปจฺมิมิ ตาว ตํ
 ปริจฺฉินฺนิตฺวา สีมฺภูจฺจกภิกฺขุสงฺฆเม สุจิตฺตา ภวนฺตุ อพฺยาปชฺฌมาติ เมตฺตา
 ภาเวตฺตพฺพา ตโต สีมฺภูจฺจกเทวตาสุ ตโต โคจรคามมฺหิ อีสฺสรชเน ตโต ตตฺถ
 มนุสฺเส อุปาทาย สพฺพสฺตเตสุ ๑ โส หิ ภิกฺขุสงฺฆเม เมตฺตาย สหฺวาสิํ
 มุทฺจิตฺตํ ชเนติ ๑ อถสฺส เต สุขสํวาสา โหนฺติ ๑ สีมฺภูจฺจกเทวตาสุ
 เมตฺตาย มุทฺถจจิตฺตาหิ เทวตาหิ ฌมฺมิกาย รกฺขาย สุตฺตวิหิตารกฺโข
 โหติ ๑ โคจรคามมฺหิ อีสฺสรชเน เมตฺตาย มุทฺถจจิตฺตสนฺดานหิ อีสฺสรชเนหิ
 ฌมฺมิกาย รกฺขาย สุรกฺขิตปริกฺขาโร โหติ ๑ ตตฺถ มนุสฺเสสุ เมตฺตาย
 ปสาทิตจิตฺเตหิ เตหิ อปริฏฺโต หุตฺวา วิจฺรติ ๑ สพฺพสฺตเตสุ เมตฺตาย สพฺพตฺถ
 อปฺปฏิหตฺจาโร โหติ ๑ มรณสฺสตียา ปน อวสฺสํ มยา มริตฺตพฺพนฺติ
 จินฺเตนฺโต อนเนสนํ ปหาย อุปฺรุปริวาฑฺฒมานสํเวโล อโนลีนวฺตฺติโก โหติ ๑
 อสุภสฺสณฺณปริจฺจิตฺตสฺส ปนสฺส ทิพฺพานิปี อารมฺมณานิ โลภวเสน จิตฺตํ
 น ปริยาทियฺนฺติ ๑ เอวํ พหุปรการตฺตา สพฺพตฺถ อตฺถยิตฺตพฺพิ อิจฺฉิตฺตพฺพนฺติ
 จ อธิปฺเปตฺตสฺส โยคานุโยคกมฺมสฺส จานฺนฺติ จ สพฺพตฺถกกมฺมภูจฺจันนฺติ
 วุจฺจติ ๑ จตฺตาลีสา ย ปน กมฺมภูจฺจานเนสุ ยํ ยสฺส จริยานุกูลํ ตํ ตสฺส
 นิจฺจํ ปริหริตฺตพฺพตฺตา อุปฺริมสฺส จ ภาวนา กมฺมสฺส ปทฺภูจฺจันตฺตา
 ปาริหาริกมฺมภูจฺจันนฺติ วุจฺจติ ๑

๒. โย ปน เอวํ อกตาริการโ โหติ เตน อจฺริยสฺส สนฺติเก
 อุกฺคหิตํ กมฺมภูจฺจันวิจฺจัน อวิราเชตฺวา จตฺตารโ กสิณฺโทเส ปริหรนฺเตน
 กสิณํ กาทพฺพิ ๑ นีลปิตฺตโลหิตาทตฺตสมฺภเวทวเสน หิ จตฺตารโ

ปจวีกสิณโทสา ฯ ตสุมา นีลาทิวณณํ มตฺตีกํ อคฺคเหตฺวา คจฺจวเห
 มตฺตีกาสทิสาย อรุณวณฺณาย มตฺตีกาย กสิณํ กาทพฺพํ ฯ ตยจ โข
 วิหารมชฺเช สามณฺเธรทินํ สยฺจจรณฺภูจฺจาเน น กาทพฺพํ ฯ วิหารปจฺจนเต
 ปน ปฏิจฺจนฺนฺภูจฺจาเน ปพฺภาเร วา ปณฺณสาถาย วา สํหาริมํ วา ตตฺตฺรภูจฺจํ
 วา กาทพฺพํ ฯ ตตฺตฺร สํหาริมํ จตฺตฺส ทณฺฑเกสฺส ปีโลตฺตีกํ วา จมฺมํ วา
 กภูสสารกํ วา พนฺธิตฺวา ตตฺตฺร อปฺนิตฺติมฺมุสสฺสขรฺวาลิกาย สุมทฺทิตาย
 มตฺตีกาย วุตฺตปฺปมาณํ วภูจฺจํ ลิมฺปิตฺวา กาทพฺพํ ฯ ตํ ปริกมฺมกาเล ภูมฺยิ
 อตฺถริตฺวา โอโลเกตพฺพํ ฯ ตตฺตฺรภูจฺจํ ภูมฺยิ ปทุมกณฺณิกากาเรน ขาณฺเเก
 อาโกณฺเฑตฺวา วลฺลิตฺทิ วินทฺธิตฺวา กาทพฺพํ ฯ ยทฺธิ สา มตฺตีกา นปฺปโหติ
 อโธ อณฺณํ ปกฺขิปิตฺวา อุปริภาเค สุปริโสชิตาย อรุณวณฺณาย มตฺตีกาย
 วิทฺตฺติจตฺตฺรจฺจ
 วิทฺตฺติจตฺตฺรจฺจ
 สุปฺปมตฺตํ วา สรารวมตฺตํ วาติ วุตฺตํ ฯ สานฺตเก โน อนนฺนตฺเทติอาทิ ปนสฺส
 ปริจฺเจทตฺถาย วุตฺตํ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘
แปล มครเป็นไทย

๑. กรรมฐานมี ๒ อย่างคือ สัพพัตถกกรรมฐาน (กรรมฐานที่จำ
ปรารณาในการปฏิบัติทุกอย่าง) ๑ ปาริหาริยธรรม (กรรมฐานที่จำต้องบริหาร
เป็นประจำ) ๑ ๑ บรรดากรรมฐาน ๒ อย่างนั้น ที่ชื่อว่า สัพพัตถกกรรมฐาน
ได้แก่เมตตาในหมู่ภิกษุเป็นต้น และมรณัสสติ ๑ อาจารย์พวกหนึ่งกล่าวว่า
อสุภัสสติ (เป็นสัพพัตถกกรรมฐาน) ดังนี้ ก็มี ๑ จริงอยู่ เมตตา (นั้น)
ชั้นแรก ภิกษุผู้บำเพ็ญกรรมฐาน พึงกำหนดเอาหมู่ภิกษุนั้น แล้วเจริญไป
ในหมู่ภิกษุ ผู้อยู่ในสีมา (เดียวกันกับตน) โดยนัยว่า สุกขา ภาวนตุ อပ္พยาปชฌา
(ขอภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ในสีมา จงเป็นผู้มีความสุข ไม่เบียดเบียนกันเถิด)
ดังนี้ก่อน ๑ ต่อแต่นั้น จึงเจริญไปในหมู่เทวดาผู้อยู่ในสีมา แต่นั้น พึงเจริญไป
ในหมู่อิสรชนในโคจรคาม แต่นั้น จึงเจริญไปในหมู่สัตว์ทั้งหมด นับแต่
ชาวบ้านในโคจรคาม นั้น ๑ เพราะเมตตาที่เจริญไปในภิกษุสงฆ์ เธอนั้นแล
ย่อมยังความเป็นผู้มีจิตอ่อนโยน ให้เกิดแก่เหล่าภิกษุผู้อยู่ร่วมกัน ๑ ที่นั้นภิกษุ
เหล่านั้น ก็เป็นสุขสังวาส (มีการอยู่ร่วมกันเป็นสุข) สำหรับเธอ ๑ เพราะเมตตา
ที่เจริญไปในหมู่เทวดาผู้อยู่ในสีมา เธอย่อมเป็นผู้มีการอารักขา อันเหล่าเทวดา
ผู้มีจิตถูกทำให้อ่อนโยน จัดแจงอย่างดี ด้วยการคุ้มครอง อันชอบธรรม ๑
เพราะเมตตาที่เจริญไปในอิสรชนในโคจรคาม เธอย่อมเป็นผู้มีบริวาร
อันอิสรชนทั้งหลายผู้มีจิตสันดานถูกทำให้อ่อนโยนแล้ว ช่วยรักษาเป็นอย่างดี ด้วย
การรักษานั่น ๑ เพราะเมตตาที่เจริญไปในหมู่บ้านในโคจรคามนั้น
เธอย่อมเป็นผู้อันชาวบ้านเหล่านั้น ผู้มีจิตถูกทำให้เลื่อมใสแล้ว ไม่ข่มเหง
เที่ยวไปสะควก ๑ เพราะเมตตาที่เจริญไปในสรรพสัตว์ เธอย่อมเป็นผู้มีการ
เที่ยวไปไม่ถูกขัดขวางในที่ทุกสถาน๑อนึ่ง เพราะมรณัสสติ ภิกษุนั้น คิดว่า

อวสุลั มยา มริตพุทฺธิ (เราต้องตายแน่) ดังนี้ จะละอเนสนาเสียได้ มีความ
 สว่างไสวจิตใจเพิ่มขึ้น ๆ มีความประพฤตินิยามย่อหย่อน (ในสัมมาปฏิบัติ)
 ต่อไป ๆ หนึ่ง เมื่อภิกษุหนึ่ง สัมมอภรรยาในอสุภสังกตแล้ว อารมณ์ทั้งหลายแม้
 เป็นทิพย์ ย่อมไม่ยึดจิต (ของเธอ) โดยทำให้หายไปได้ ๆ ดังนั้น ธรรมเนียม
 มีเมตตาเป็นต้น ท่านจึงเรียกว่า สัพพัตถกกรรมฐาน เพราะวิเคราะห์ว่า
 อันพระโยคาวจร พึงต้องการ คือปรารถนา ในภวานานุโยคทั้งปวง และเพราะ
 อรรถว่า เป็นที่ตั้งแห่งการงาน คือการประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งโยคภวานาที่ต้น
 ประสงค์ เหตุเป็นกรรมฐานที่มีอุปการะมาก ๆ ก็บรรดากรรมฐาน ๔๐
 กรรมฐานข้อใดเหมาะแก่จริตของภิกษุใด กรรมฐานข้อนั้น ท่านเรียกว่า
 ปาริหาริยกรรมฐานของภิกษุหนึ่ง เพราะเป็นกรรมฐานที่เธอต้องบริหาร
 เป็นประจำ และเพราะเป็นปัทมฐานแห่งภวานากรรมสูง ๆ ขึ้นไป ๆ

๒. ส่วนพระโยคาวจรใด มิได้ทำอริการไว้อย่างนี้ พระโยคาวจรนั้น
 อย่าทำกรรมฐานวิธีที่ตนเรียนมาในสำนักอาจารย์ให้ผิดเพี้ยน เว้นกสิณโทษ
 ๔ อย่างเสีย แต่งวงกสิณเถิด ๆ แท้จริง โทษของปฐวิกกสิณมี ๔ อย่าง ด้วยสามารถ
 ความปนกันแห่งดินสีเขียว ดินสีเหลือง ดินสีแดง และดินสีขาว ๆ เพราะฉะนั้น
 พระโยคาวจรอย่าถือเอาดิน อันมีสี (เป็นโทษ) เขียว เป็นต้น พึงแต่งวงกสิณ
 ด้วยดินมีสีดังสีอรุณ เช่นกับดินในท้องคองคา ๆ ก็แล วงกสิณนั้น ไม่ควรแต่ง
 ในที่สัญจรไปมาแห่งสามเณรเป็นต้น ตรงกลางวัด ๆ แต่ควรแต่งในที่มิดชิด
 ทำวัด จะเป็นเงื่อมเขา หรือบรรณศาลาก็ได้ ให้เป็นชนิดเคลื่อนที่ได้ หรือเป็น
 ชนิดตั้งอยู่กับที่ที่สุดแล้วแต่ ๆ บรรดาวงกสิณ ๒ ชนิดนั้น ชนิดเคลื่อนที่ได้
 พระโยคาวจรพึงผูกท่อนผ้าเก่า แผ่นหนัง หรือเสื่อลำแพนก็ได้ที่ไม่หลัก
 ๔ อัน แล้วเอาดินที่เก็บรากหญ้า ก้อนกรวดและทรายออก ขยำดีแล้ว ฉาบแต่ง
 ให้เป็นแผ่นกลมได้ขนาดดังกล่าวแล้ว ที่ท่อนผ้าเก่า แผ่นหนัง หรือเสื่อลำแพน

นั้น ๆ วงกตลักษณะเคลื่อนที่ได้ นั้น ในเวลาบริกรรม ฟังปูลงที่พื้นดินแล้วฟังดู
 ต่อไป ๆ วงกตลักษณะตั้งอยู่กับที่ พระโยคาวจร ฟังตอกหลักหลาย ๆ อันลงบน
 พื้นดินโดยอาการคล้ายฝีกบัว แล้วเอาเถาวัลย์ผูกมัดแต่งเถิด ๆ ถ้าดินนั้น
 ไม่เพียงพอ พระโยคาวจรฟังใช้ของอื่นรองข้างล่าง แล้วแต่งวงกตให้กลม
 กว้าง ๑ คืบ ๔ นิ้ว ด้วยดินสีอรุณที่ทำให้สะอาดแล้วข้างบน ๆ ก็คำว่า ขนาดเท่า
 กระดิ่งหรือขนาดเท่าชามอ่าง ท่านกล่าวไว้หมายเอาประมาณ (๑ คืบ ๔ นิ้ว) นี้
 นั้นเอง ๆ ส่วนคำว่า สานุดเก โน อนนุดเก (ชนิดที่มีกำหนด ไม่ใช่ไม่มีกำหนด)
 เป็นต้น ท่านกล่าวไว้เพื่อประโยชน์แก่การกำหนดปฐวิกสถินนั้น ๆ

พระพรหมกวี ธมมเสฏโฐ วัดกัลยาณมิตร แปล
 สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.